

ORİJİNAL ARAŞTIRMA ORIGINAL RESEARCH

DOI: 10.5336/medsci.2025-110205

0-6 Yaş Grubu Çocuklarda Ev Kazalarına Yönelik Etkileşimli Eğitim: Hikâye Kitabı ve Animasyon Destekli Öğrenme: Tanımlayıcı Araştırma

Interactive Education on Home Accidents for Children Aged 0-6: Storybook and Animation-Supported Learning: Descriptive Research

^{1b} Selma DURMUŞ SARIKAHYA^a, ^{1b} Sabriye BAŞ^b, ^{1b} Mehmet İrfan ONAN^c

^aArtvin Çoruh Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği AD, Artvin, Türkiye

^bKaraman Eğitim Araştırma Hastanesi, Karaman, Türkiye

^cİstanbul Gaziosmanpaşa Eğitim Araştırma Hastanesi, İstanbul, Türkiye

Bu çalışma, 4. Uluslararası Çok Disiplinli Çocuk Çalışmaları Kongresi'nde (2-6 Nisan 2024, İstanbul) oturumunda sözlü olarak sunulmuştur.

ÖZET Amaç: Ev kazaları, ciddi yaralanmalara, sakatlıklara, ölümlere ve maddi ve manevi kayıplara yol açabilen yaygın, önlenabilir ve önemli halk sağlığı sorunlarıdır. Bu çalışmada, 0-6 yaş arası çocuklarda ev kazalarını önlemek için tasarlanmış bir hikâye kitabı ve animasyon versiyonundan oluşan eğitim materyalinin kullanımı ve etkinliğine ilişkin annelerin bakış açılarını değerlendirmek ve eğitim ihtiyaçlarını belirlemek amaçlanmıştır. **Gereç ve Yöntemler:** Çalışmaya Türkiye'nin Artvin şehrinde bir anaokuluna kayıtlı çocukların 122 annesi katılmıştır. Veriler 10 Ocak-10 Şubat 2024 tarihleri arasında "Kişisel Bilgi Formu" ve "Materyal Kullanımına İlişkin Değerlendirme Formu" kullanılarak yüz yüze görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Eğitim materyali görsel olarak resimli ve anlatımlı hikâye kitabı ile aynı hikâyenin animasyon filminden oluşmaktadır. Bu çalışma Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu tarafından 1919B012312076 proje numarasıyla desteklenmiştir. **Bulgular:** Katılımcı annelerin yaş ortalaması 34,6±4,4 yıl, %63,9'u çalışıyor ve %59'u üniversite mezunuydu. Çocukların yaş ortalaması 4,5±0,9 yıl ve %51,6'sı kızdı. Ev kazası oluşumu ile çocuğun cinsiyeti, yaşı, annenin çalışma durumu ve aile tipi arasında anlamlı bir fark bulunmadı ($p>0,05$). Ayrıca, annelerin %78,7'si hikâye kitabını eğitim amaçlı olarak uygun buldu ve %78,7'si ev kazalarının önlenabilir olduğuna inanırken, %86,1'i sağlık çalışanlarından kaza önleme konusunda hiç eğitim almamıştı. **Sonuç:** Anneler, hikâye kitabının içeriği ve amacına dair oldukça olumlu değerlendirmelerde bulunmuş ve bunun etkili bir eğitim aracı olabileceğini ortaya koymuştur. Gelecekteki çalışmalar, hemşirelerin ev kazalarını önlemedeki rolünü vurgulayarak, bu materyalin farklı sosyoekonomik ve kültürel ortamlardaki uzun vadeli etkisini araştırmalıdır.

ABSTRACT Objective: Home accidents are common, preventable, and significant public health issues that can lead to severe injuries, disabilities, fatalities, and financial and emotional losses. This study aimed to evaluate mothers' perspectives on the use and effectiveness of an educational material consisting of a storybook and its animated version, designed to prevent home accidents in children aged 0-6 years, and to identify their educational needs. **Material and Methods:** The study included 122 mothers of children enrolled in a kindergarten in Artvin, Türkiye. Data were collected through face-to-face interviews using a "Personal Information Form" and a "Material Usage Evaluation Form" between January 10 and February 10, 2024. The educational material consisted of a visually illustrated and narrated interactive storybook. This study was supported by The Scientific and Technological Research Council of Türkiye under project number 1919B012312076. **Results:** The average age of participating mothers was 34.6±4.4 years, 63.9% were employed, and 59% had a university degree. The children's average age was 4.5±0.9 years, and 51.6% were girls. No significant differences were found between home accident occurrence and the child's gender, age, mother's employment status, or family type ($p>0.05$). Additionally, 78.7% of mothers found the storybook suitable for educational purposes, and while 78.7% believed home accidents were preventable, 86.1% had never received training from healthcare professionals on accident prevention. **Conclusion:** Mothers provided highly positive feedback on the content and purpose of the storybook, highlighting its potential as an effective educational tool. Future studies should emphasize the role of nurses in preventing home accidents and investigate the long-term effects of this material in different socioeconomic and cultural contexts.

Anahtar Kelimeler: Ev kazaları; çocuklar; anneler; sağlık eğitimi; halk sağlığı hemşireliği

Keywords: Home accidents; children; mothers; health education; community health nursing

Correspondence: Selma DURMUŞ SARIKAHYA

Artvin Çoruh Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği AD, Artvin, Türkiye

E-mail: durmussel@gmail.com

Peer review under responsibility of Türkiye Klinikleri Journal of Medical Sciences.

Received: 06 Mar 2025

Received in revised form: 17 Apr 2025

Accepted: 30 Apr 2025

Available online: 29 May 2025

2146-9040 / Copyright © 2025 by Türkiye Klinikleri. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

Dünya genelinde kazalar ve yaralanmalar, özellikle 5 yaş altı çocuklar için en önemli ölüm nedenlerinden biridir. Bu yaş grubundaki merak duygusu, dikkat eksikliği ve yetişkin davranışlarını taklit etme eğilimi, kazalara yatkınlığı artırmaktadır.¹ Çocukluk çağı kazalarının önemli bir bölümünü ev kazaları oluşturmakta ve Türkiye’de bu kazalar, çocukluk çağı travmalarının %18-25’ini kapsayarak acil servislere başvuru nedenleri arasında trafik kazalarından sonra 2. sırada yer almaktadır.² En yaygın ev kazaları arasında düşmeler, boğulmalar ve nefes yolu tıkanmaları öne çıkmaktadır.³

Ev kazaları, önlenebilir ölümler ve uzun vadeli sakatlıklarla ilişkilendirilen önemli bir halk sağlığı sorunudur.⁴ Bu kazalar, çocukların fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişimini olumsuz etkileyerek ciddi sağlık sonuçlarına yol açmaktadır.^{3,5} Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri çerçevesinde çocuk yaralanmalarının önlenmesi, çocuk sağlığını destekleyen stratejik bir hedef olarak belirlenmiştir.⁶ Çocuk yaralanmalarını en aza indirmek için önlemeye yatırım yapmak ve bu çabaları geliştirmek çok önemlidir. Bu kapsamda, çocukların kazalardan korunmasını sağlamak için izlenebilen ve değerlendirilebilen bilgi, beceri ve tutumların geliştirilmesine odaklanan eğitim programlarına, eğitici materyaller ve doğru yaklaşımlara ihtiyaç duyulmaktadır.^{4,7}

Literatürde, çocukluk çağı kazalarının önlenmesinde oyun temelli ve görsel eğitim materyallerinin etkili olduğu vurgulanmaktadır.^{4,8} Çeşitli eğitim müdahaleleri arasında sınıf içi eğitimler, aile danışmanlığı, posterler, hikâyeler, videolar ve oyun temelli yaklaşımlar yer almaktadır.^{9,10} Özellikle görsel-işitsel eğitim materyallerinin çocukların öğrenme motivasyonunu artırdığı ve güvenli davranış alışkanlıklarını geliştirdiği gösterilmiştir.¹¹ Ev kazalarını azaltmak için çocukların eğlenirken öğrenmelerine yardımcı olacak oyunlaştırma gibi yeni tekniklerin okul öncesi çocukların ev ortamındaki riskleri tanıma becerilerini önemli ölçüde artırdığı belirtilmektedir.¹²

Çocukların ev kazalarından korunmasında ebeveynlerin bilinçlendirilmesi büyük önem taşımaktadır. Araştırmalar, birçok ebeveynin çocukluk dönemi yaralanmalarının önlenebilir olduğunun farkında olmadığını göstermektedir.¹³ Bu bağlamda, çocukların

ana eğitimcileri olan ebeveynlerin bilgi düzeylerinin artırılması ve eğitim stratejilerinin onların ihtiyaçlarına göre şekillendirilmesi gerekmektedir.⁴

Bu çalışmanın amacı, ev kazalarını önlemeye yönelik, çocuklar ve ebeveynler için etkileşimli bir eğitim aracı geliştirmektir. Çalışma kapsamında, öğretici bir hikâye kitabı ve aynı hikâyenin animasyon filminden oluşan dijital versiyonu kullanılarak çocuklara güvenli davranışlar öğretilmesi hedeflenmektedir. Ebeveynlerin, çocuklarıyla bu hikâyeyi okurken güvenli davranışlar hakkında konuşmaları ve bu konudaki farkındalıklarını artırmaları beklenmektedir. Aynı zamanda materyalin, çocuklara güvenli davranışları öğretmede annelere rehberlik sağlayarak ebeveynlerin de çocuklarıyla birlikte güvenli davranışları pekiştirmesine katkı sağlaması amaçlanmıştır.

Araştırma Hipotezi

Bu çalışma, etkileşimli eğitim materyallerinin annelerin ev kazalarına yönelik farkındalık düzeyini artıracığı ve çocukların güvenli davranış geliştirme süreçlerini olumlu yönde etkileyeceği hipotezine dayanmaktadır.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

ARAŞTIRMANIN AMACI VE TÜRÜ

Bu çalışma, 0-6 yaş grubu çocukların ev kazalarından korunması konusunda geliştirilen hikâye kitabının anneler tarafından kullanımı ve etkinliğinin değerlendirilmesi amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Eğitim materyalinin 2 temel amacı bulunmaktadır: Birincisi, çocukların çevrelerindeki risk faktörlerini tanımlarını sağlamak, yaralanmaya yol açabilecek tehlikeleri öğretmek ve farkındalıklarını artırmaktır. İkincisi ise ebeveynlerin, çocuğun çevresindeki risk faktörlerini belirleyerek gerekli güvenlik önlemlerini almalarını ve ev kazalarına karşı bilinçli ve uyanık olmalarını sağlamaktır.

ARAŞTIRMANIN YAPILDIĞI YER, EVREN VE ÖRNEKLEM

2023-2024 eğitim-öğretim yılında, Artvin il merkezinde Milli Eğitim Müdürlüğü’ne bağlı 6 anaokulu

arasından rastgele seçilen bir anaokuluna kayıtlı 139 çocuğun annesi araştırmanın evrenini oluşturmuştur. Gönüllülük esasına göre araştırmaya katılmayı kabul eden ve onam formunu imzalayan 122 anne ise örneklem grubunu oluşturmuştur (ulaşım oranı %87,7).

ARAŞTIRMANIN ZAMAN ÇİZELGESİ VE VERİ TOPLAMA SÜRECİ

Araştırma, 10 Ocak-10 Şubat 2024 tarihleri arasında yüz yüze görüşme yöntemiyle veri toplama sürecini gerçekleştirmiştir. Süreç şu aşamaları içermektedir:

1. Okul Yönetimi ve Öğretmenlere Bilgilendirme: Araştırmanın amacı, hikâye kitabı ve karekod sistemiyle izlenebilen animasyon filmi tanıtılmış ve destek sağlanmıştır.

2. Anne Katılımının Sağlanması: WhatsApp Messenger (WhatsApp Inc., Menlo Park, CA, ABD) grupları aracılığıyla annelere ulaşılmış, araştırmaya davet edilmiş ve eğitim materyalinin kullanımı konusunda bilgi verilmiştir.

3. Veri Toplama: Hikâye kitabı dağıtılmış ve annelerle yüz yüze görüşerek veri formlarını doldurmaları sağlanmıştır.

4. Materyalin Kullanımı:

■ Hikâye kitabı (basılı versiyon): Bu versiyon, ev kazalarından korunmayı anlatan yazılı hikâyeyi içerir.

■ Sesli ve animasyonlu versiyon (dijital tasarım): Bu versiyon, hikâyenin sesli anlatım ve animasyonla görselleştirilmiş bir dijital versiyonudur. Bu dijital versiyona, hikâye kitabındaki karekod üzerinden erişilebilir (Resim 1).

Materyalin uygulanma sürecinde, annelere çocuklarıyla birlikte kitabı etkileşimli biçimde okumaları için 1 hafta süre tanınmıştır. Bu süreçte, ailelerin kendi zaman planlamalarına göre kitabı uygun bir ortamda ve çocuklarıyla birlikte incelemeleri teşvik edilmiştir. Hikâye kitabının hem basılı hem de dijital (animasyon ve seslendirme içeren) versiyonlarının kullanımı sayesinde, annelere esnek ve çocuk merkezli bir öğrenme deneyimi sunulmuştur. Dijital versiyona, basılı kitapta yer alan karekod aracılığıyla erişim sağlanmıştır.

Süreç sonunda, annelerin kitapla ilgili geri bildirimleri alınarak materyalin uygulanabilirliği ve et-

RESİM 1: Çalışmada eğitim materyali olarak kullanılan hikâye kitabının kapak sayfası

kililiği değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme, materyalin hem çocukların güvenli davranış geliştirmeleri üzerindeki etkisini hem de annelerin ev kazalarına yönelik farkındalık düzeylerindeki değişimi belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Veri Toplama Formu

Araştırmada 2 bölümden oluşan bir veri toplama formu kullanılmıştır:

1. Kişisel Bilgi Formu: Annelerin yaş, eğitim düzeyi, çalışma durumu ve aile yapısı gibi sosyodemografik bilgileri içermektedir.

2. Materyal Kullanımına İlişkin Bilgi Formu: Hikâye kitabının etkinliği ve kullanımıyla ilgili annelerin geri bildirimlerini kapsamaktadır.

VERİLERİN ANALİZİ

Veriler, SPSS 23 istatistik programı kullanılarak analiz edilmiş ve tanımlayıcı istatistikler (sıklık, ortalama, yüzde) hesaplanmıştır. Normallik testi yapılmış ve normal dağılım gösteren değişkenler arasındaki farklar t-testi, kategorik değişkenler arasındaki ilişkiler ise ki-kare testi ve Cramér's V katsayısı ile analiz edilmiştir.

ARAŞTIRMANIN ETİK YÖNÜ

Araştırma için Artvin Çoruh Üniversitesi'nden etik kurul izni (tarih: 11 Ekim 2023, no: E-18457941-050.99-113269) ve Artvin İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden kurum izni (tarih: 01 Aralık 2023, no: E-79143383-605.01-90980042) alınmıştır. Annelere bilgilendirme yapılmış, onamları alındıktan sonra

veri toplama süreci başlatılmıştır. Araştırma, Helsinki Deklarasyonu prensiplerine uygun olarak gerçekleştirilmiştir.

BULGULAR

Çalışmaya katılan annelerin %10,7'si ilköğretim, %17,2'si ortaöğretim, %59'u üniversite ve %13,1'i lisansüstü eğitim almıştır. Babaların eğitim durumu incelendiğinde, %32,8'inin lise, %52,5'inin üniversite ve %14,8'inin lisansüstü olduğu belirlenmiştir (Tablo 1). Annelerin %63,9'u çalışmakta, %36,1'i ise çalışmamaktadır. Ailelerin %91,8'i çekirdek, %8,2'si geniş aile yapısına sahiptir. Gelir durumu incelendiğinde, %13,9'unun geliri giderinden az, %65,6'sının denk ve %20,5'inin fazla olduğu saptanmıştır.

Annelerin yaş ortalaması $34,6 \pm 4,4$, çocukların yaş ortalaması ise $4,5 \pm 0,9$ 'dur. Çocuk sayısının ortalaması $1,8 \pm 0,6$, aile birey sayısının ise $3,8 \pm 0,8$ olduğu belirlenmiştir.

Tablo 2'de sunulan verilere göre annelerin %53,3'ü çocuğunun ev kazası geçirdiğini belirtmiştir. Kazaların %78,5'i ebeveyn yanındaiken, %10,8'i diğer aile bireyleriyle, %10,8'i ise çocuk yalnızken

Değişken	Kategori	n	%
Anne eğitim durumu	İlköğretim	13	10,7
	Ortaöğretim	21	17,2
	Üniversite	72	59
	Lisansüstü	16	13,1
Baba eğitim durumu	Lise	40	32,8
	Üniversite	64	52,5
	Lisansüstü	18	14,8
Anne çalışma durumu	Çalışıyor	78	63,9
	Çalışmıyor	44	36,1
Aile tipi	Geniş aile	10	8,2
	Çekirdek aile	112	91,8
Gelir durumu	Geliri giderinden az	17	13,9
	Geliri giderine eşit	80	65,6
	Geliri giderinden fazla	25	20,5
Değişken	Minimum-maksimum	$\bar{X}$	SS
Anne yaşı	27-47	34,6	4,4
Çocuk yaşı	2-6	4,5	0,9
Çocuk sayısı	1-3	1,8	0,6
Ailede yaşayan kişi sayısı	1-7	3,8	0,8

SS: Standart sapma

TABLO 2: Ev kazaları ile ilgili veriler

Değişken	Kategori	n	%
Çocuğun ev kazası geçirme durumu	Evet	65	53,3
	Hayır	57	46,7
*Çocuk ev kazası geçirdiğinde yanında kim bulunuyordu?	Anne-baba	51	78,5
	Diğer aile üyeleri	7	10,8
	Yalnız	7	10,8
Çocuğun ev kazası ile ilgili tedavi alma durumu	Ayaktan tedavi	30	24,6
	Evde müdahale	36	29,5
Ev kazasının sonuçlanma şekli	Tam iyileşme	52	42,6
	Hafif yaralanma	15	12,3
Kaza sonrası evde önlem aldınız mı?	Evet	45	36,9
	Hayır	5	4,1
	Kısmen	17	13,9
Kazalarının önlenebileceğini düşünüyor musunuz?	Evet	96	78,7
	Hayır	11	9
	Fikrim yok	15	12,3
Daha önce ev kazaları ile ilgili bilgi/eğitim aldınız mı?	Evet	26	21,3
	Hayır	66	54,1
	Kısmen	30	24,6
Aile hekiminiz/çocuk doktorunuz veya hemşirenizden ev kazaları konusunda bilgi aldınız mı?	Evet	17	13,9
	Hayır	105	86,1

*Ev kazası geçiren 65 çocuk üzerinden değerlendirilmiştir.

gerçekleşmiştir (Tablo 2). Kazaların %24,6'sı ayakta tedavi, %29,5'i evde müdahale ile sonlanmıştır. Tüm vakaların %42,6'sı tam iyileşme, %12,3'ü hafif sakatlıkla sonuçlanmıştır. Annelerin %36,9'u kazadan sonra önlem aldığını, %4,1'i almadığını, %13,9'u ise kısmen önlem aldığını ifade etmiştir.

Annelerin %21,3'ü ev kazalarına yönelik eğitim aldığını, %54,1'i ise hiç eğitim almadığını belirtmiştir. Sağlık profesyonellerinden bilgi alanların oranı %13,9'dur (Tablo 2). Bildirilen ev kazalarının %42,6'sı düşme-kayma olup, diğerleri yanık, kesik, yabancı cisim kaçması, böcek ısırması gibi kazalardır (Tablo 3).

Annelerin %72,1'i hikâye kitabının ev kazalarını önleyebileceğini, %89,3'ü içeriğin amaca uygun hazırlandığını belirtmiştir. İçeriği yeterli bulanların oranı %45,1, kelime ve anlatımı anlaşılır bulanların %85,2, görselleri açık bulanların %86,9, eğitici özelliğini uygun bulanların %78,7 olduğu görülmüştür. Hikâye kitabını başka ailelere tavsiye edebileceğini söyleyenlerin oranı %86,1, kitaptan memnun kalanların oranı %82,8, eğitim almak isteyenlerin oranı ise %54,1'dir (Tablo 4).

TABLO 3: Geçirilen ev kazasının tipi

Değişken	Kategori	n	%
Düşme-kayma	Hayır	70	57,4
	Evet	52	42,6
Sıcak sıvılarla temas	Hayır	117	95,9
	Evet	5	4,1
Elektrik çarpması	Hayır	122	100
	Evet	0	0
Yanık	Hayır	112	91,8
	Evet	10	8,2
Bıçakla yaralanma	Hayır	119	97,5
	Evet	3	2,5
Sıcak çarpması	Hayır	122	100
	Evet	0	0
Kesik	Hayır	117	95,9
	Evet	5	4,1
Yabancı cisim kaçması	Hayır	119	97,5
	Evet	3	2,5
Böcek ısırması	Hayır	120	98,4
	Evet	2	1,6
Zehirlenme	Hayır	121	99,2
	Evet	1	0,8

*Çoklu yanıt verilmiştir

Ev içi kaza geçiren kız çocuk oranı %57,1, erkek çocuk oranı %49,2 olup, istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($\chi^2=0,781$; $p>0,05$). Anne eğitim düzeyine göre kazalar arasında anlamlı fark olduğu belirlenmiştir ($\chi^2=8,394$; $p<0,05$), ortaöğretim mezunu annelerin çocuklarında oran düşük, yükseköğretim mezunu annelerde ise yüksek bulunmuştur. Baba eğitimi ile ev kazaları arasında anlamlı fark olmadığı saptanmıştır ($\chi^2=0,768$; $p>0,05$). Anne çalışma durumu ($\chi^2=0,044$; $p>0,05$), aile tipi ($\chi^2=0,772$; $p>0,05$) ve gelir durumu ($\chi^2=2,005$; $p>0,05$) ile ev kazası geçirme arasında anlamlı fark bulunmamıştır (Tablo 5).

Ev kazası geçiren çocukların annelerinin yaş ortalaması $33,9\pm 3,9$, kazaya uğramayanların ise $35,3\pm 4,9$ olup, anlamlı fark saptanmamıştır ($t=-1,685$; $p>0,05$). Çocukların yaş ortalaması açısından da fark olmadığı görülmüştür ($t=0,124$; $p>0,05$). Anne çocuk sayısı ($t=-1,176$; $p>0,05$) ve aile birey sayısı ($t=-0,956$; $p>0,05$) açısından da ev kazası geçirme oranının anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir (Tablo 6).

TARTIŞMA

Bu çalışmada, hikâye kitabı ve animasyon filmi gibi 2 farklı formatın bir arada sunulmasının, materyalin

TABLO 4: Annelerin hikâye kitabı ile ilgili görüşleri

Değişken	Kategori	n	%
Hikâye kitabı ev kazalarını önlemek için kullanılabilir mi?	Evet	88	72,1
	Hayır	1	0,8
	Kısmen	33	27
Hikâye kitabının içeriği amaca uygun olarak hazırlanmış mı?	Evet	109	89,3
	Hayır	0	0,0
	Kısmen	13	10,7
Hikâye kitabının içeriği yeterli miydi?	Evet	55	45,1
	Hayır	4	3,3
	Kısmen	63	51,6
Hikâye kitabı kelime seçimi ve biçimi, anlaşılabilirliği açısından uygun mu?	Evet	104	85,2
	Hayır	5	4,1
	Kısmen	13	10,7
Hikâye kitabındaki görseller açık ve anlaşılması kolay mıdır?	Evet	106	86,9
	Hayır	4	3,3
	Kısmen	12	9,8
Hikâye kitabının eğitici özelliği uygun mudur?	Evet	96	78,7
	Hayır	1	0,8
	Kısmen	25	20,5
Hikâye kitabı anahtar noktalara dikkat çekmek için yeterli uygunlukta mıdır?	Evet	80	65,6
	Hayır	4	3,3
	Kısmen	38	31,1
Animasyon filmindeki kelimeleri net bir şekilde duyabildiniz mi?	Evet	100	82
	Hayır	2	1,6
	Kısmen	20	16,4
Hikâye kitabının görsel araçları, içeriğin anlaşılmasını destekliyor mu?	Evet	97	79,5
	Hayır	1	0,8
	Kısmen	24	19,7
Hikâye kitabında kullanılan çizim ve fotoğraflar düzenli ve anlaşılır mı?	Evet	94	77
	Hayır	4	3,3
	Kısmen	24	19,7
Hikâye kitabının ev kazalarını önlemede katkısı olacağı düşünüyor musunuz?	Evet	92	75,4
	Hayır	1	0,8
	Kısmen	29	23,8
Hikâye kitabının kullanımını bir başka aile için tavsiye eder misiniz?	Evet	105	86,1
	Hayır	5	4,1
	Kısmen	12	9,8
Hikâye kitabından memnun kaldınız mı?	Evet	101	82,8
	Hayır	2	1,6
	Kısmen	19	15,6
Ev kazalarını önlemeye yönelik	Evet	66	54,1
	Hayır	45	36,9
	Fikrim yok	11	9

etkinliğini artırabileceği ortaya konmuştur. Hikâye kitabı ve animasyonun birleşimi, çocukların farklı öğrenme stillerine hitap ederek öğrenme süreçlerini daha etkili hale getirmektedir. Görsel ve işitsel öğrenme stilleri üzerine yapılan araştırmalar, her iki for-

TABLO 5: Ev içi kaza geçirme durumunun bazı değişkenlerle ilişkisi

Çocuğun ev içi kaza geçirme durumu						
Değişken	Kategori	Evet (65)		Hayır (57)		Test/p değeri
		n	%	n	%	
Çocuk cinsiyeti	Kız	36	57,1	27	42,9	X²=0,781 p=0,377
	Erkek	29	49,2	30	50,8	
Anne eğitim durumu	İlköğretim	7	53,8	6	46,2	X²=8,394 p=0,036
	*Ortaöğretim	7	33,3	14	66,7	
	Üniversite	38	52,8	34	47,2	
	*Lisansüstü	13	81,3	3	18,8	
Baba eğitim durumu	Lise	22	55	18	45	X²=0,768 p=0,681
	Üniversite	32	50	32	50	
	Lisansüstü	11	61,1	7	38,9	
Anne çalışma durumu	Çalışıyor	41	52,6	37	47,4	X²=0,044 p=0,833
	Çalışmıyor	24	54,5	20	45,5	
Aile tipi	Geniş aile	4	40	6	60	X²=0,772 p=0,380
	Çekirdek aile	61	54,5	51	45,5	
Gelir durumu	Geliri giderinden az	11	64,7	6	35,3	X²=2,005 p=0,367
	Geliri giderine eşit	39	48,8	41	51,3	
	Geliri giderinden fazla	15	60	10	40	

*Gözlenen değerler beklenen değerlerden anlamlı düzeyde yüksektir.

TABLO 6: Ev içi kaza geçirme durumunun bazı sürekli değişkenlerle ilişkisi

Değişken	Çocuğun ev içi kaza geçirme durumu				Test	Anlamlılık
	Evet (65)		Hayır (57)			
	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS		
Anne yaşı	33,9	3,9	35,3	4,9	t=-1,685	p=0,095
Çocuk yaşı	4,5	1	4,5	0,9	t=0,124	p=0,902
Çocuk sayısı	1,7	0,6	1,8	0,7	t=-1,176	p=0,242
Ailede yaşayan kişi sayısı	3,7	0,6	3,9	1	t=-0,956	p=0,341

SS: Standart sapma

matın birleşiminin öğrenme deneyimini zenginleştirerek daha kalıcı bilgi sağlamada etkili olduğunu göstermektedir.^{4,9,11} Hikâye kitapları, görsel materyallerle desteklenen metinler sunarak çocukların hayal gücünü harekete geçirirken, animasyon filmler ise ses ve hareketli görüntülerle hikâyeyi pekiştirmektedir. Bu kombinasyon, çocukların dikkatini çekmek ve bilgiye daha derinlemesine nüfuz etmelerini sağlamak için önemlidir. Örneğin, araştırmalar, animasyonların çocukların öğrenme sürecinde daha yüksek motivasyon, dikkat ve daha fazla katılım sağladığını, günlük yaşamla bağlantı, keyif ve sosyalleşmeyi artırdığını göstermektedir.^{10,14,15} Bu bağlamda, her iki formatın birlikte kullanılması hem görsel hem de işit-

sel öğeleri entegre ederek, çocukların ev kazalarından korunma bilgilerini daha etkili bir şekilde edinmelerini sağlayabilir.

Materyalin, çocukların ev kazalarını önlemede sağlayacağı etkinlik, annelerin verdiği geri bildirimlerle daha da somutlaşmıştır. Anneler, materyalin çocuklarına güvenlik alışkanlıkları kazandırmalarında önemli bir rol oynadığını ifade etmişlerdir. Özellikle annelerin hikâye kitabını, %89,3 oranında amaca uygun ve %85,2 oranında anlaşılır bulmaları, materyalin hedef kitlesine uygun şekilde geliştirildiğini göstermektedir. Benzer bir çalışmada, Ahmad ve ark., Pakistan'da okul çocukları üzerinde yapılan bir araştırmada, renkli resimli hikâye kitaplarının yol gü-

venliği konusunda bilgi düzeyini artırmada etkili olduğunu ortaya koymuşlardır. Bu bulgu, bizim çalışmamızla paralellik göstererek, hikâye kitaplarının çocukların güvenliği üzerine eğitici etkilerinin somut bir şekilde gözlemlenebileceğini desteklemektedir.¹⁶ Annelerin, çocukların ev kazalarına karşı bilinçlenmelerine katkı sağlayacağına inandıkları ve büyük bir kısmının (%86,1) bu kitabı başka ailelere tavsiye edebileceğini belirttikleri göz önünde bulundurulduğunda, materyalin pratik kullanım açısından değerli olduğu anlaşılmaktadır. Eğitici çocuk kitaplarının, çocukların güvenli davranış geliştirmelerine önemli katkılar sağladığı vurgulanmaktadır.³

Anneler tarafından kitabın görsellerinin açık ve anlaşılır bulunduğu (%86,9) ve eğitici yönünün güçlü olduğu ifade edilen oranların (%78,7) materyalin pedagojik açıdan etkili olduğunu göstermektedir. Hikâye kitabı ve görsellerinin çocukların aktif katılımını teşvik etmesi, materyalin pedagojik etkisini önemli ölçüde artırmaktadır. Literatürde, çocukların hikâye kitapları aracılığıyla katılımcı bir öğrenme süreci deneyimledikleri ve görsellerin anlamayı pekiştirdiği vurgulanmaktadır.^{4,10} Özellikle etkileşimli kitaplar, çocukların hikâye ile daha derinlemesine etkileşime girmelerini sağlarken, aynı zamanda onların dikkatlerini çekme ve öğrenme sürecine katılım gösterme oranlarını artırmaktadır.^{14,15} Bertol ve ark., her hedef kitlenin becerilerine ve özel ihtiyaçlarına göre şekillendirilen, çocukluk kazalarını önlemeyi amaçlayan eğlenceli ve etkileşimli eğitim stratejilerine olan talebin arttığını belirtmektedir.¹⁰ Bu bağlamda, kitap içeriği ve görsellerinin tasarımı, çocukların ev kazalarından korunma hakkında bilgi edinmelerini sağlamakla kalmaz, aynı zamanda hikâyenin içeriği üzerinde düşünmelerini, sorular sormalarını ve ebeveynleriyle birlikte çözümler geliştirmelerini teşvik eder. Bu etkileşimli özellikler, materyalin etkisini ve öğrenme başarısını pekiştiren önemli bir unsurdur.^{4,17}

Yapılan çalışmalar hem yetişkinlere hem de çocuklara uygulanan müdahalelerin etkileşimli oyunlar, eğitici ve eğlenceli kaynaklar ve aktif metodolojilerin yaralanmayı önleme ve riskli davranış değişikliği konusunda bilgiyi artırdığını ortaya koymaktadır.¹⁸ Morrongiello yaptığı çalışmasında bir hikâye kitabının 100 küçük okul öncesi çocuğun ev güvenliği konusunda eğitmede ve yaralanma riskini azaltma

olasılığı olan güvenlik uygulamalarını teşvik etmede etkili bir kaynak olabileceğini göstermektedir. Aynı çalışmada çocukları ebeveynleriyle birlikte ev tehlikeleri hakkında bir hikâye kitabı okumaya dâhil etmenin yalnızca bilgilerini artırmakla kalmayıp aynı zamanda evdeki tehlike odaklı risk davranışlarını da azaltabileceğini göstermektedir.¹⁹

Bu çalışmada, çocukların ev içi kaza geçirme durumları ile çeşitli sosyodemografik değişkenler arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Cinsiyetin pek çok kaynakta ev kazasını etkileyen bir faktör olduğu gösterilse de çalışmada elde edilen bulgular, çocukların cinsiyeti ile ev içi kaza geçirme durumu arasında anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir. Bu sonuç, literatürde benzer çalışmalarla paralellik göstermektedir. Örneğin, Demirköse ve ark.nın yaptığı araştırmada da çocukların cinsiyetine göre ev kazası geçirme sıklığında anlamlı bir fark bulunmamıştır.²⁰ Bu durum, ev kazalarının daha çok çocuğun bulunduğu ortam ve maruz kaldığı risk faktörleriyle ilişkili olduğunu düşündürmektedir.

Annelerin eğitim düzeyi ile çocukların ev kazası geçirme durumu arasındaki ilişki dikkat çekicidir. Özellikle lise mezunu annelerin çocuklarında daha düşük kaza oranları gözlemlenirken, yükseköğretim mezunu annelerin çocuklarında ise daha yüksek bir oran bulunmuştur. Eğitim seviyesi yüksek olan ebeveynlerin, çocuklarının gelişim süreçlerine daha fazla önem vererek onlara daha fazla özgürlük tanıma eğiliminde oldukları düşünülmektedir.²¹ Bu durum, eğitilmiş annelerin çocuklarını gelişimsel ihtiyaçlarına göre daha fazla teşvik ettiklerini ve bağımsızlık kazanmaları için fırsatlar sunduklarını öne sürmektedir. Ancak, literatürde, artan bağımsızlık düzeyinin bazı durumlarda riskli davranışlarla ilişkilendirilebileceği de ifade edilmiştir.²² Özellikle, yüksek bağımsızlık gösteren çocuklar, bazen tehlikeleri fark etmeyip daha yüksek riskli davranışlar sergileyebilirler.²³

Bu bağlamda, annelerin eğitimi sadece çocuklarına fırsatlar sunmakla kalmaz, aynı zamanda çocuklarını güvenlik önlemleri ve potansiyel riskler konusunda eğitme sorumluluğunu da beraberinde getirir. Bağımsızlık ve riskli davranışlar arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar, eğitilmiş annelerin çocuklarına daha bilinçli ve dengeli bir yaklaşım sergileyerek ka-

zaları önlemek için gerekli denetimi sağlama potansiyelini artırdığını ortaya koymaktadır.^{4,13} Annenin eğitim düzeyinin yalnızca bağımsızlık ve güvenlik davranışları arasındaki dengeyi etkilemediği, aynı zamanda aile içi güvenlik algısının güçlendirilmesinde önemli bir rol oynadığı anlaşılmaktadır. Eğitim düzeyi arttıkça, anneler çocuklarının güvenliğini sağlama konusunda daha bilinçli bir yaklaşım benimseyebilir ve bu da kazaların önlenmesine yardımcı olabilir.

Babaların eğitim düzeyi, çocuk güvenliği konusunda hassasiyet gösterdiklerini gösterse de, doğrudan bir etki gözlemlenmemiştir. Bu, babaların çocuk bakımındaki daha az rolüyle ilişkili olabilir. Literatürde, eğitilmiş babaların çocuk güvenliği konusunda daha dikkatli davrandığı belirtilse de, eğitim düzeyinin çocuk kazaları üzerindeki etkisi sınırlıdır.²⁴ Babaların eğitim düzeyinin artması, annelerle ortak bir güvenlik anlayışı oluşturmaya ve dolayısıyla kazaların önlenmesine katkı sağlayabilir.

Çalışmada, annenin çalışma durumu ile çocukların ev kazası geçirme oranı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bu bulgu, annenin çalışmasının çocuğun güvenliği açısından tek başına belirleyici bir faktör olmadığını göstermektedir. Birçok çalışmada anne çalışma durumunun erken çocukluk dönemi yaralanma riskini artırdığı görülmüştür.^{24,25} Çalışan annelerin çocuklarının evde daha uzun süre yalnız kaldığı veya farklı bakıcılarla zaman geçirdiği durumlarda kazalara daha yatkın olabilir. Bu çalışmada annenin çalışma statüsünden ziyade annenin çocuk güvenliği konusunda aldığı önlemlerin belirleyici olduğu söylenebilir.

Bu çalışmada, aile tipi ile çocukların ev kazası geçirme durumu arasında anlamlı bir farklılık bulunmaması dikkat çekici bir bulgudur. Kurt ve Aytekin, çalışmalarında da benzer sonuçlar elde edilmiştir.²⁵ Diğer taraftan Doğan ve Öztürk çekirdek ailelerde ev kazalarının daha fazla olduğunu ve bunun nedeninin çekirdek ailelerinde ev kazaları konusunda daha az deneyime sahip olmalarından kaynaklanabileceklerini belirtmişlerdir.²⁶ Ancak bu çalışmada böyle bir farklılığın gözlenmemesi, araştırma grubunun büyük çoğunluğunun (%91,8) çekirdek aile yapısına sahip olmasıyla açıklanabilir. Çalışmada, ailedeki birey sayısı ve çocuk sayısının ev kazaları geçirme durumu üzerinde anlamlı bir etki gözlenmemiştir. Bu bulgu,

çocukların ev kazaları yaşamasında çocuk bakımına yönelik ebeveyn tutumları, ailenin sorumluluk paylaşımı ve yaşam koşullarının daha fazla etkili olabileceğini düşündürmektedir.

Ailelerin gelir durumu ile çocukların ev kazası geçirme sıklığı arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bunun nedeni, düşük gelirli ailelerin kısıtlı kaynaklara sahip olmasına karşın çocuklarıyla daha fazla vakit geçirme eğiliminde olmaları veya yüksek gelirli ailelerin daha fazla dış mekân aktivitelerine yönelmesi olabilir. Benzer çalışmalarda da gelir durumunun tek başına çocuk güvenliği üzerinde belirleyici bir faktör olmadığı belirtilmiştir.²⁷ Ancak bazı araştırmalar, düşük sosyoekonomik düzeyin, güvenli oyun alanlarına erişimi kısıtlaması, korunma önlemlerini azaltması ve çevre şartlarını bozması ve kazalara neden olan çevresel faktörleri artırarak dolaylı bir risk faktörü olabileceğini ortaya koymaktadır.^{24,28}

Ev kazalarının önlenmesi konusunda annelerin tutumları incelendiğinde çok büyük bir kısmı (%78,7) ev kazalarının önlenilebilir olduğuna inandığı, %86,1'i daha önce aile hekimi, çocuk doktoru veya hemşireden bilgi almadığı ve annelerin %54,1'inin kazalarına ilişkin eğitim almak istediği belirlenmiştir. Bu bulgu, ailelere yönelik ev kazalarını önleme konusunda eğitim eksikliklerinin olduğunu göstermektedir. Özellikle birinci basamak sağlık hizmeti sağlayıcıları olan aile hekimleri, çocuk doktorları ve hemşirelerin ev kazalarına ilişkin bilgiyi artırmak amacıyla konusunda ailelere yönelik daha fazla bilgilendirici eğitim ve danışmanlık hizmeti sunmaları önemlidir. Literatürde ev kazalarının önlenmesinde eğitim eksikliğinin önemli bir risk faktörü olduğu ve aileler, çocuğun bakımından sorumlu olan kişilere yönelik eğitim programlarının bu kazaların önlenmesinde etkili olduğu vurgulanmaktadır.^{4,13,29}

SINIRLILIKLAR

Bu çalışmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Araştırma yalnızca bir ilde ve tek bir okulda yürütülmüş olup, bu durum elde edilen bulguların farklı bölgelerdeki ya da farklı sosyokültürel yapıya sahip gruplara genellenmesini kısıtlamaktadır. Ayrıca, çalışmada kullanılan veriler tamamen katılımcıların öz bildirimlerine dayanmaktadır. Katılımcıların bazı sorulara sosyal olarak daha kabul edilebilir yanıtlar

verme eğiliminde olmaları, verilerin gerçek durumu tam olarak yansıtmamasını sınırlamış olabilir.

Araştırma grubunun büyük çoğunluğunun çekirdek aile yapısına sahip olması, aile tipi ile gelir düzeyi arasındaki ilişkiye dair anlamlı farkların ortaya çıkmamasına neden olmuş olabilir. Annenin eğitim durumunun çocuk güvenliği üzerinde koruyucu bir faktör olarak etkili bulunmaması ise, örneklemin homojen yapısından veya diğer çevresel değişkenlerden kaynaklanıyor olabilir. Bu değişkenlerin daha geniş ve çeşitlendirilmiş örneklemlerle yeniden incelenmesi önerilmektedir.

Çalışmada yalnızca annelerin görüşleri değerlendirilmiş; babaların veya diğer bakıcıların görüşlerine yer verilmemiştir. Bu kısıtlama dikkate alındığında, gelecekte yapılacak çalışmalarda baba ve diğer bakıcıların da değerlendirme sürecine dâhil edilmesi, geliştirilen materyalin etkisine ilişkin daha bütüncül ve kapsayıcı sonuçlara ulaşılmasına katkı sağlayacaktır.

Son olarak, geliştirilen materyalin (hikâye kitabı ve animasyon film) etkisi kısa vadeli ölçümlerle değerlendirilmiş olup, uzun vadeli etkilerine dair veri sunulamamaktadır. Materyalin farklı sosyoekonomik düzeylerdeki aile yapılarında ve çeşitli yaş gruplarında ne ölçüde etkili olduğunun anlaşılabilmesi için ileriye dönük karşılaştırmalı ve izlemli çalışmalara ihtiyaç vardır.

SONUÇ

Bu çalışma, Türkiye’de çocukların ev kazalarından korunmasına yönelik bir hikâye kitabı ve animasyon filminin, aileler tarafından ilk kez deneyimlendiği ve bu deneyime ilişkin annelerin geri bildirimlerinin incelendiği ilk araştırmadır. Elde edilen bulgular materyalin anneler tarafından büyük ölçüde olumlu karşılandığı, özellikle annelerin hikâye kitaplarını çocuklara okutmayı önerebilecek kadar yüksek olması, materyalin pratik kullanım açısından değerli ve çocuklar için faydalı bir eğitim materyali olarak günlük yaşamda kullanılabilirliğini göstermektedir. Ayrıca hikâye kitabının içeriği, görsellerinin anlaşılır ve amaca uygun şekilde hazırlanması ailelerin çocuklarıyla birlikte etkileşimli olarak kullanabilmeleri ve eğitimin daha etkili olmasını sağlayabilir. Hem hi-

kâye kitabı hem de animasyon filmi gibi 2 farklı formatın varlığı da annelerin tercihlerine ve çocukların tarzlarına göre öğrenme materyalini daha esnek bir şekilde kullanım fırsatı sunacaktır.

Hemşireler, ev kazalarının önlenmesine yönelik eğitim ve bilinçlendirme faaliyetlerinde önemli bir rol üstlenmektedir. Ailelere güvenli ev ortamı oluşturma konusunda rehberlik edebilir, çocuk güvenliği ile ilgili risk faktörlerini belirleyerek önleyici stratejiler geliştirebilirler. Ayrıca, ebeveynlerin ev kazalarına karşı farkındalığını artırmak ve koruyucu önlemler almalarını sağlamak için eğitim programları düzenleyebilirler. Hemşirelerin bu süreçte aktif rol alması, çocukların güvenliğini sağlamada ve ev kazalarının azaltılmasında etkili bir yaklaşım olacaktır.

Teşekkür

Araştırmayı 1919B012312076 numaralı proje olarak destekleyen Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu’na desteğinden ötürü teşekkür ederiz. Ayrıca, araştırma sürecinde verdikleri destek ve kolaylaştırıcılık için Artvin Milli Egemenlik Anaokulu yönetimine içten teşekkürlerimizi sunarız. Çalışmaya katılan annelere değerli zamanları ve katkıları için de minnettarız.

Finansal Kaynak

Bu çalışma Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu tarafından 1919B012312076 numaralı proje olarak desteklenmiştir.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma ile ilgili olarak yazarların ve/veya aile bireylerinin çıkar çatışması potansiyeli olabilecek bilimsel ve tıbbi komite üyeliği veya üyeleri ile ilişkisi, danışmanlık, bilirkişilik, herhangi bir firmada çalışma durumu, hissedarlık ve benzer durumları yoktur.

Yazar Katkıları

Fikir/Kavram: Selma Durmuş Sarıkahya, Sabriye Baş, Mehmet İrfan Onan; **Tasarım:** Selma Durmuş Sarıkahya, Sabriye Baş, Mehmet İrfan Onan; **Denetleme/Danışmanlık:** Selma Durmuş Sarıkahya; **Veri Toplama ve/veya İşleme:** Selma Durmuş Sarıkahya, Sabriye Baş, Mehmet İrfan Onan; **Analiz ve/veya Yorum:** Selma Durmuş Sarıkahya, Sabriye Baş, Mehmet İrfan Onan; **Kaynak Taraması:** Selma Durmuş Sarıkahya, Sabriye Baş, Mehmet İrfan Onan; **Makalenin Yazımı:** Selma Durmuş Sarıkahya, Sabriye Baş; **Eleştirel İnceleme:** Selma Durmuş Sarıkahya, Sabriye Baş, Mehmet İrfan Onan; **Kaynaklar ve Fon Sağlama:** TÜBİTAK.

KAYNAKLAR

1. Beck B, Teague W, Cameron P, Gabbe BJ. Causes and characteristics of injury in paediatric major trauma and trends over time. *Arch Dis Child*. 2019;104(3):256-61. PMID: 30279158.
2. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü [Internet]. Çocuk Güvenliğinin Sağlanması Programı. ©2023 Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü. [Erişim tarihi: 10 Haziran 2024]. Erişim linki: <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/sagligin-gelistirilmesi-programlari/cocuk-guvenliginin-saglanmasi-programi>
3. Barcelos RS, Del-Ponte B, Santos IS. Interventions to reduce accidents in childhood: a systematic review. *J Pediatr (Rio J)*. 2018;94(4):351-67. PMID: 29291398.
4. Laguna GGC, Gusmão ALF, Marques BO, Bragas NBDS, Assis GAS, Evangelista KDC, et al. Educational strategies for preventing accidents in childhood: a systematic review. *Cad Saude Publica*. 2024;40(10):e00036224. PMID: 39442158; PMCID: PMC11488823.
5. Greenham M, Botchway E, Knight S, Bonyhady B, Tavender E, Scheinberg A, et al. Predictors of participation and quality of life following major traumatic injuries in childhood: a systematic review. *Disabil Rehabil*. 2022;44(12):2591-607. PMID: 33232616.
6. Walsh PP, Banerjee A, Murphy E. The UN 2030 agenda for Sustainable Development. Partnerships and the Sustainable Development Goals. 1st ed. Cham; Springer: 2022. p.1-12.
7. Stralczyńska BL, Chroustová K, Skřehot P, Chytrý V, Bílek M, Marádová E. Childhood injuries and their sustainable prevention from the perspective of parents and grandparents. *Sustainability*. 2022;14(17):10592. <https://doi.org/10.3390/su141710592>
8. McLaughlin CM, Barry WE, Barin EN, Mert M, Lowery C, Upperman JS, et al. Interactive education is associated with lower incidence of pedestrian-related injury in children. *J Surg Res*. 2019;244:57-62. PMID: 31279264; PMCID: PMC6815706.
9. Abey J. Effectiveness of information booklet on prevention of home accidents among children (3 to 6 years) of parents. *Int J Adv Res Nurs*. 2021;4(1):249-53. <https://www.nursingjournal.net/article/view/160/4-1-37>
10. Bertol SEE, Bertol CE, Bogo CSM, Silva E, Martins LA. A importância do lúdico na educação infantil o lúdico como facilitador do ensino aprendizagem. *Rev Científica Sem Acadêmica*. 2018;1:140. https://semanaacademica.org.br/system/files/artigos/a_importancia_do_ludico_na_educacao_infantil.pdf
11. Kale S, Passio ET, Lawe E, Ama EN, Lima D, Seo D, et al. Meningkatkan Kemampuan Otak Anak Melalui Media Audio Visual Pada Anak Usia 5-6 Tahun di TK Kemala Bhayangkari 01 Kota Kupang. *Kelmutu J Community Serv*. 2024;4(1):42-7. doi:10.35508/kjcs.v4i1.14121
12. Altundağ S, Körükçü Ö. Risk reduction education to prevent preschool children's home accidents: a pilot study. *Disaster Med Public Health Prep*. 2022;17:e115. PMID: 35285430.
13. Masih B, Singh SK. A study to assess the knowledge, attitude and practice regarding home accidents and its prevention in under-five children among parents at selected village of Rohtas, Bihar. *Int J Sci Res Publ*. 2021;11(10):63-74. doi:10.29322/IJSRP.11.10.2021.p11810
14. Lv C, Hsu TF, Tu XF, Li J. Schoolchildren's motivation for viewing Chinese opera animation according to opera genre. *PLoS One*. 2023;18(10):e0292744. PMID: 37819885; PMCID: PMC10566701.
15. Fleer M. Digital role-play: the changing conditions of children's play in pre-school settings. *Mind, Culture, and Activity*. 2017;24(1):3-17. <https://doi.org/10.1080/10749039.2016.1247456>
16. Ahmad H, Naeem R, Feroze A, Zia N, Shakoor A, Khan UR, et al. Teaching children road safety through storybooks: an approach to child health literacy in Pakistan. *BMC Pediatr*. 2018;18(1):31. PMID: 29415675; PMCID: PMC5804052.
17. Farias LMS, França Júnior ME, Calheiros MIF, Moreira SLB, Soares VFO. Afetações produzidas pela arte de contar história no ambiente hospitalar. *Gep News*. 2023;7(2):77-82. <https://www.seer.ufal.br/index.php/gepnews/article/view/16063/10931>
18. Taylor MJ, Orton E, Patel T, Timblin C, Clarke R, Watson MC, et al. Effectiveness of systematically delivered evidence-based home safety promotion to improve child home safety practices: a controlled before-and-after study. *Inj Prev*. 2023;29(3):227-33. PMID: 36720631; PMCID: PMC10313983.
19. Morrongiello B. 100 Establishing the effectiveness of a storybook for teaching home safety to preschool children. *Inj Prev*. 2020;26(Suppl 1):A43. <https://doi.org/10.1136/injuryprev-2020-savir.109>
20. Demirköse H, Yapar D, Özkan S. 0-6 yaş grubu çocuğu olan annelerin sağlık okuryazarlığı düzeyi ve çocukların ev kazası geçirme durumu ile ilişkisi [The relationship between mothers of 0-6 age group children with health literacy level and children's having a home accident]. *Sağlık ve Toplum*. 2021;31(2):74-82. <https://ssyv.org.tr/wp-content/uploads/2021/08/9-0-6-Yas-Grubu-Cocugu-Olan-Annelerin-Saglik-Okuryazarligi-Duzeyi-ve-Cocuklarin-Ev-Kazasi-Gecirme-Durumu-ile-Iliskisi-1.pdf>
21. Yu S. The influence of mothers' educational level on children's comprehensive quality. *J Educ Humanit Soc Sci*. 2023;8:1264-72. <https://doi.org/10.54097/ehss.v8i.4461>
22. Dereobalı N, Çandır T. Erken çocukluk döneminde motor gelişim ve riskli oyun ilişkisi [The relationship between motor development and risky play in early childhood]. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Derg*. 2021;60:560-81. doi: 10.21764/maeuefd.951824
23. Morrongiello BA, Sedore L. The influence of child attributes and social-situational context on school-age children's risk taking behaviors that can lead to injury. *J Appl Dev Psychol*. 2005;26(3):347-61. <http://dx.doi.org/10.1016/j.appdev.2005.02.003>
24. Hong J, Lee B, Ha EH, Park H. Parental socioeconomic status and unintentional injury deaths in early childhood: consideration of injury mechanisms, age at death, and gender. *Accid Anal Prev*. 2010;42(1):313-9. PMID: 19887173.
25. Kurt FY, Aytekin A. 0-6 yaş grubu çocuklarda ev kazaları [Home accidents in children aged 0-6 years]. *Sağlık Bilim ve Meslekleri Derg*. 2015;2(1):22-32. <https://doi.org/10.17681/hsp.26873>
26. Doğan M, Öztürk MA. The prevention of non-traumatic home accidents among children aged 0-6 year. *Güncel Pediatri*. 2021;19(1):23-9. doi:10.4274/jcp.2021.0004
27. Evgin D, Işık Çalışkan Z. Çocuklarda görülen ev kazaları ve annelerin kazalardan korunmaya yönelik uygulamaları [Home accidents children and applications for mothers' protection from accidents]. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 2018;11(59):671-8. <http://dx.doi.org/10.17719/ijssr.2018.2675>
28. Gallagher L, Breslin G, Leavey G, Curran E, Rosato M. Determinants of unintentional injuries in preschool age children in high-income countries: A systematic review. *Child Care Health Dev*. 2024;50(1):e13161. PMID: 37555597.
29. AL-Abadi NFH, Zahraa Abdelabbas T, Maha Salah R, Narjis Ali Abdal AA. Effectiveness of an awareness program on mothers' knowledge toward household accidents among their children. *Med Clin Res*. 2023;8(5):1-6. <https://www.medclinrese.org/open-access/effectiveness-of-an-awareness-program-on-mothers-knowledge-toward-household-accidents-among-their-children.pdf>